

Datum
2021-02-16
Vår referens
Ida Lovén
Strateg
ida.loven@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Motion av Stefana Hoti (MP) om biologisk mångfald i grönområden och vattenmiljöer STK-2020-651

Sammanfattning

Stefana Hoti (MP) har i motion till kommunfullmäktige yrkat att stadens nämnder ska ges i uppdrag att genomföra åtgärder för att öka den biologiska mångfalden i staden, däribland omvandla hårdgjorda ytor till grönytor, skapa sammanhängande korridorer av artrik grönska, öka artrikedomen vid stadens egna fastigheter och föreslå en modell för att öka incitamentet för privata fastighetsägare att göra detsamma, samt att utreda och föreslå fler naturreservat på land och till havs. Stadskontoret instämmer i att breda satsningar för den biologiska mångfalden behövs och arbetet som pågår i stadens olika nämnderna bör fortgå.

I motionen föreslås kommunfullmäktige besluta att

1. Uppdra åt tekniska nämnden att öka den biologiska mångfalden i befintliga grönområden och vattenmiljöer.
2. Uppdra åt tekniska nämnden att omvandla asfalt och annan hårdgjord yta till grönyta med stor biologisk mångfald.
3. Uppdra åt tekniska nämnden att skapa sammanhängande korridorer av artrik grönska över hela Malmö för att pollinatörer ska hitta mellan växtligheten.
4. Uppdra åt servicenämnden att genom stadsfastigheter öka mängden artrik grönska vid stadens egna fastigheter.
5. Uppdra åt stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden att föreslå en modell för att öka incitamentet för mer artrik grönska hos privata fastighetsägare.
6. Uppdra åt samtliga nämnder att öka andelen ekologiska livsmedel och miljömärkta produkter som köps in.
7. Uppdra åt tekniska nämnden att utreda och föreslå fler naturreservat.
8. Uppdra åt tekniska nämnden att undersöka hur delar av Öresund kan skyddas som naturreservat.

Förslaget är att motionen anses besvarad med hänvisning till vad som redovisas i ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktig besluta

1. Kommunfullmäktige anser Stefana Hotis (MP) motion om biologisk mångfald i grönområden och vattenmiljöer besvarad med hänvisning till vad som redovisas i ärendet.

Beslutsunderlag

- Motion av Stefana Hoti (MP) om biologisk mångfald i grönområden och vattenmiljöer
- Remissvar från stadsbyggnadsnämnden
- Stadsbyggnadsnämnden beslut 201022 § 324 med Reservation (MP)
- Remissvar från servicenämnden
- Servicenämnden beslut 201124 § 127 med Reservation (MP) och (SD)
- Remissvar från tekniska nämnden
- Tekniska nämnden beslut 201215 § 427 med muntlig Reservation (MP) och (V)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 210222 Motion av Stefana Hoti (MP) om biologisk mångfald i grönområden och vattenmiljöer

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2021-02-22

Kommunstyrelsen 2021-03-10

Kommunfullmäktige 2021-03-31

Beslutet skickas till

Stadsbyggnadsnämnden

Servicenämnden

Tekniska nämnden

Ärendet

Kommunfullmäktige har mottagit motion om biologisk mångfald i grönområden och vattenmiljöer. I ärendets beredning har servicenämnden, tekniska nämnden och stadsbyggnadsnämnden getts möjlighet att yttra sig.

Motionen

Motionen beskriver att den biologiska mångfalden är hotad, såväl i Malmö som i Sverige och världen i stort. Mot bakgrund av detta föreslår motionären att kommunen ska vidta åtgärder för att stävja hotet mot den biologiska mångfalden.

I motionen föreslås kommunfullmäktige besluta att

1. Uppdra åt tekniska nämnden att öka den biologiska mångfalden i befintliga grönområden och vattenmiljöer.
2. Uppdra åt tekniska nämnden att omvandla asfalt och annan hårdgjord yta till grönyta med stor biologisk mångfald.

3. Uppdra åt tekniska nämnden att skapa sammanhängande korridorer av artrik grönska över hela Malmö för att pollinatörer ska hitta mellan växtligheten.
4. Uppdra åt servicenämnden att genom stadsfastigheter öka mängden artrik grönska vid stadens egna fastigheter.
5. Uppdra åt stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden att föreslå en modell för att öka incitamentet för mer artrik grönska hos privata fastighetsägare.
6. Uppdra åt samtliga nämnder att öka andelen ekologiska livsmedel och miljömärkta produkter som köps in.
7. Uppdra åt tekniska nämnden att utreda och föreslå fler naturreservat.
8. Uppdra åt tekniska nämnden att undersöka hur delar av Öresund kan skyddas som naturreservat.

Remissinstansernas yttranden

Ärendet har lämnats till servicenämnden, tekniska nämnden och stadsbyggnadsnämnden för yttrande. Nämndernas svar finns i sin helhet bilagda ärendet.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden instämmer med motionären om att breda satsningar behövs för att öka den biologiska mångfalden i staden och att det arbete som redan pågår i de olika nämnderna därför bör fortgå.

Motionären föreslår att uppdra åt stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden att föreslå en modell för att öka incitamentet för mer artrik grönska hos privata fastighetsägare.

Nämnden skriver i sitt yttrande att det i Malmö ska vara lätt att göra rätt och att det är viktigt att alla invånare blir delaktiga i arbetet med att öka den biologiska mångfalden, även privata fastighetsägare. Därför har man diskuterat olika möjligheter som exempelvis att skapa visningsträdgårdar i Slottsträdgården, genomföra guidningar och eller utveckla digitala verktyg för att inspirera och uppmuntra till ökad biologisk mångfald.

Nämnden beskriver också grönytefaktorn, vilken är ett verktyg för att säkerställa att gröna kvaliteter tas med i detaljplaner för byggande. För att verktyget ska kunna användas för att öka den biologiska mångfalden behöver det dock utvecklas eller kopplas till en strategi för artrikare grönska. Andra verktyg bedöms vara viktigare, som att värna befintlig naturmark, reglera bebyggelsegraden och andelen hårdgjord yta, samt sprida information om biologisk mångfald till stadens byggherrar redan tidigt i byggprocessen.

Motionären föreslår att uppdra åt samtliga nämnder att öka andelen ekologiska livsmedel och miljömärkta produkter som köps in.

Malmö stads anvisningar för inköp anger att förvaltningarna i första hand ska välja miljömärkta och etiskt certifierade varor.

Motionären föreslår att uppdra åt tekniska nämnden att utreda och föreslå fler naturreservat, samt att undersöka

hur delar av Öresund kan skyddas som naturreservat.

Ansvar för att utreda och föreslå fler naturreservat ligger hos Stadsbyggnadsnämnden, varför stadsbyggnadsnämnden bemöter denna punkt.

Nämnden skyddar och bevarar områden med höga naturvärden i enlighet med Översiktsplanen (2018). Idag skyddas stora delar av Malmös obebyggda kust (både på land och i vatten) av tre kommunala och ett statligt naturreservat (vilket delvis också ligger i Vellinge kommun). Frågan om huruvida ytterligare landbaserade naturreservat bör inrättas utreds i samband med arbetet att ta fram en ny naturvårdsplan.

Skydd gällande havsområden lyfts i Översiktsplanen (2018) och Handlingsplanen för Malmö som framtidens kuststad (2019). Skyddet avser ett möjligt biosfärområde för Öresund. Biosfärområden är ett komplement till kultur- och naturreservat för att peka ut områden med höga natur- och kulturvärden, men ger i sig inte ett skydd i juridisk mening. På uppdrag av regeringen ska dock Länsstyrelsen i Skåne (i dialog med danska myndigheter) utreda förutsättningarna för ett marint områdesskydd i Öresund. Nämnden bedömer att ett sådant statligt skyddsområde har större potential än ett kommunalt skydd, men poängterar vikten av att Malmö stad, som stor markinnehavare, tar en aktiv roll i de arbetsgrupper som ska tillsättas.

Stadsbyggnadsnämndens bedömning

Stadsbyggnadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige ska anse motionen besvarad.

Miljöpartiet (MP) har lämnat skriftlig reservation.

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden instämmer i att satsningar för den biologiska mångfalden behövs vilket också speglas i det arbete som pågår inom nämndens verksamhetsområde.

Motionären föreslår att uppdra åt tekniska nämnden att öka den biologiska mångfalden i befintliga grönområden och vattenmiljöer

Tekniska nämnden har ett pågående arbete för att öka den biologiska mångfalden i befintliga grönområden, däribland *Från gräs till äng* som kartlägger vilka gräsytor som kan göras om till ängsytor. Ytterligare ett exempel är projektet *Tillgänglig stadsnatur* som ska skapa nya mindre ängsytor för vildbin och andra insekter runt om i Malmö.

Malmös grönområden ska dock ha flera olika funktioner utöver biologisk mångfald. Det går således inte att enbart ta hänsyn till biologisk mångfald, eftersom nämnden också måste beakta möjligheter till lek, sport, rekreation, hantering av skyfall och mycket annat i planeringen av de gröna miljöerna.

Angående de blå miljöerna arbetar nämnden både direkt och indirekt för att skapa vattenmiljöer med goda förutsättningar för biologisk mångfald. De direkta åtgärderna är i huvudsak drift- och underhållsarbete i stadens dammar. De indirekta består i att minska mängden föroreningar och skräp i vattnet. Exempelvis ska en nyligen anlagd reningsanläggning för gatuvatten utmed Neptunigatan minska trafikens negativa miljöpåverkan och man har även gjort dykningar för att rensa bort skräp som hamnat i vattnet. Se även svar gällande naturreservat nedan.

Nämnden värnar den biologiska mångfalden i Risebergabäcken genom att nya dammar har anlagts i Riseberga (2019) och Skogholms ängar (2013). Vidare arbetar förvaltningen aktivt med frågan i all exploatering som ligger inom Risebergabäckens avrinningsområde.

Motionären föreslår att uppdra åt tekniska nämnden att omvandla asfalt och annan hårdgjord yta till grönyta med stor biologisk mångfald

Tekniska nämnden skriver att förslaget ligger i linje med nämndens generella ambition – att endast belägga allmänna ytor med asfalt eller annat hårdgjort material där nyttjandet eller slitaget av ytan så kräver. Nämnden lyfter också ett påverkansarbete av VA Syd som benämns *Tillsammans gör vi plats för vattnet*. Åtgärder inom detta arbete kan komma att gynna den biologiska mångfalden.

Motionären föreslår att uppdra åt tekniska nämnden att skapa sammanhängande korridorer av artrik grönska över hela Malmö för att pollinatörer ska hitta mellan växtligheten

Grönplan för Malmö (2003) tar upp nämndens ambition att skapa sammanhängande korridorer av grönska under namnet Ekostråket. Delar av ekostråket är anlagda medan andra delar återstår.

Motionären föreslår att uppdra åt stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden att föreslå en modell för att öka incitamentet för mer artrik grönska hos privata fastighetsägare

Tekniska nämnden delar motionärens åsikt om att det är önskvärt med mer artrik grönska hos privata fastighetsägare. Dock anser nämnden att Malmö stad inte kan styra över vad privata fastighetsägare väljer att plantera i sina befintliga trädgårdar. Därmed ser nämnden det som sin roll att förse malmöborna med goda och inspirerande exempel, som Slottsträdgården och Torups slottspark. Därutöver kan informationsmaterial utvecklas i detaljplanearbetena.

Motionären föreslår att uppdra åt samtliga nämnder att öka andelen ekologiska livsmedel och miljömärkta produkter som köps in

Malmö stads ska i första hand köpa miljömärkta och etiskt certifierade varor. Vilken målprocent som ska nås beslutas av kommunstyrelsen.

Motionären föreslår att uppdra åt tekniska nämnden att utreda och föreslå fler naturreservat, samt att undersöka hur delar av Öresund kan skyddas som naturreservat

Ansvaret för att utreda och föreslå fler naturreservat ligger hos stadsbyggnadsnämnden. Dock sker sådana utredningar i samarbete med tekniska nämnden och miljönämnden.

I nuläget pågår inga processer för att inrätta fler naturreservat på land och tekniska nämnden instämmer i att detta behöver utredas. Vidare anser nämnden att Malmö stad bör invänta Länsstyrelsen Skånes pågående utredning om ett marint områdesskydd för Öresund innan man initierar några egna initiativ för Öresund.

Tekniska nämndens bedömning

Tekniska nämnden föreslår kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

Miljöpartiet (MP) har lämnat muntlig reservation.

Vänsterpartiet (V) har lämnat muntlig reservation.

Servicenämnden

Servicenämnden ställer sig i sitt yttrande positiva till förslaget om att öka mängden artrik grönska och arbetar aktivt med detta på sina fastigheter.

Motionären föreslår att uppdra åt samtliga nämnder att öka andelen ekologiska livsmedel och miljömärkta produkter som köps in.

Servicenämnden har som mål att uppnå kommunfullmäktiges policy att 90 procent av inköpta livsmedel ska vara ekologiska.

Motionären föreslår att uppdra åt servicenämnden att genom stadsfastigheter öka mängden artrik grönska vid stadens egna fastigheter.

Servicenämnden beskriver i sitt yttrande en rad åtgärder för att främja den biologiska mångfalden. Exempelvis (i) låter man nedfallet organiskt material ligga kvar för att främja jordens mikroorganismer och näringshalt, (ii) lämnar stubbar från borttagna träd för att skapa boplatser och ge mat till insekter och fåglar, (iii) planterar växter och träd för att få blomning som sträcker sig över hela året, samt (iv) klipper vissa gräsytor mer sällan för att skapa långgräs och ängsmarker, vilket främjar ett rikt insektsliv och större artrikedom.

Servicenämnden tillägger att de är villiga att åta sig fler eller större åtaganden om detta finansieras av de nämnder som beställer servicenämndens tjänster. Dock finns det risker att beakta som är kopplade till olika insatser för att främja den biologiska mångfalden. Exempelvis riskerar växtlighet som lämnas för att växa fritt bli boplatser åt råttor och andra skadedjur. Dessutom riskerar människor att känna sig otrygga i alltför vildvuxna miljöer.

Servicenämndens bedömning

Servicenämnden föreslår kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

Miljöpartiet (MP) har lämnat skriftlig reservation.

Sverigedemokraterna (SD) har lämnat skriftlig reservation.

Bakgrund

Den biologiska mångfalden är avgörande för att ekosystem ska fungera och göra nytta som att rena vatten och luft, lagra kol i marken och pollinera grödor. Utan många olika arter med skilda funktioner är risken stor att nyttjandet av naturresurser, klimatförändringar och annan påverkan skadar ekosystemens förmåga att leverera dessa tjänster. Biologisk mångfald främjar även folkhälsan då många natur- och kulturmiljöer är viktiga områden för rekreation och friluftsliv.

Sverige har länge arbetat utifrån mål om ökad biologisk mångfald. Regeringen undertecknade FN:s konvention om biologisk mångfald 1993, samma år som den trädde i kraft. Sedan 2010 är konventionens mål (de så kallade Aichimålen) införlivade i Sveriges miljömålsarbete. Sverige har sexton miljö kvalitetsmål, vilka är satta utifrån den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Biologisk mångfald omfattas av sju av de sexton nationella miljömålen, exempelvis *Ett rikt växt- och djurliv* och *Hav i balans samt levande kust och skärgård*. Inom miljömålssystemet har regeringen

dessutom beslutat om tio etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, vilka hänger samman med de av FN-konventionen satta Aichimålen. Aichimålen strategiska plan för biologisk mångfald löpte ut 2020 och ska ersättas av ett nytt ramverk som ska antas under 2021.

En uppföljning av Aichimålen som gjordes 2019 (Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services) av FN:s forskarpanel för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, IPBES, visade att enbart tre av de tjugo Aichimålen kunde förväntas vara uppnådda 2020. Även för Sverige bedöms den biologiska mångfaldens hälsoläge som dåligt. Det framgår av rapporteringen kring EU:s art och habitatdirektiv, vilket är en omfattande sammanställning av läget för den biologiska mångfalden i Sverige och EU. Många arter och naturtyper har dålig bevarandestatus både i Sverige och i EU. Fler och starkare insatser behövs för att stoppa förlusten av biologisk mångfald. I Sverige har endast drygt 40 procent av arterna och 20 procent av naturtyperna som undersökts gynnsam bevarandestatus. I många fall förutspås också en fortsatt försämring av tillståndet.

Malmö stad uppmärksammar dessa problem och har ett lokalt Agenda 2030-arbete, vars ekologiska dimension hanteras i Malmö stads miljöprogram. Både det tidigare miljöprogrammet (som löpte ut 2020) och det nuvarande (som omfattar åren 2021–2030 och som kommunfullmäktige i skrivande stund står i begrepp att fatta beslut om) sätter mål för att skydda och öka stadens biologiska mångfald. Exempelvis innehåller nuvarande förslag till miljöprogram målen *Ökad biologisk mångfald i Malmö* och *Fler skyddade havsområden i Malmö och hållbar förvaltning av vatten och hav*, tillsammans med övergripande indikatorer för att måluppfyllelsen också ska kunna följas upp.

Utöver miljöprogrammet har Malmö stad en naturvårdsplan, vilken redovisar visioner och mål för naturvårdsarbetet och pekar ut områden med särskilt höga naturvärden. Vid en inventering 2017–2018 hade drygt 80 procent av de inventerade områdena ungefär samma naturvärden år 2018 som 2012 (när gällande plan kom), medan drygt 16 procent hade fått sämre naturvärden. Flera av de utpekade områdena hade helt eller delvis exploaterats.

Stadskontorets bedömning

Nämnderna har i sina yttranden beskrivit hur de arbetar för att stärka den biologiska mångfalden i staden. Av nämndernas yttranden framgår att samtliga nämnder ser positivt på motionen och konstaterar att den ligger i linje med pågående arbete.

Även stadskontoret ställer sig positiva till motionärens förslag eftersom den biologiska mångfalden är viktig både för Malmöborna och för växt- och djurlivet. Vidare anser stadskontoret att motionärens förslag i stort finns representerade i Malmö stads miljöprogram 2021–2030.

Stadskontorets förslag

Med beaktande av nämndernas yttrande föreslås att motionen kan anses besvarad med vad som anförts i ärendet.

Ansvariga

Heléne Norberg Direktör
Magdalena Bondeson Sektionschef
Andreas Norbrant Stadsdirektör